

Een leeromgeving voor pabostudenten

Werken aan de tentoonstelling LEES!

Auteur: Nanke Dokter

In maart 2009 heeft prinses Laurentien de tentoonstelling Lees! geopend in museum het Scription te Tilburg. Dat was niet alleen een unieke gebeurtenis voor het museum, maar ook voor twee van de Fontys pabo's. Studenten van Fontys Pabo 's-Hertogenbosch hebben samen met studenten van Fontys Pabo Tilburg meegewerkt aan deze tentoonstelling.

Het Scription is een museum voor schriftelijke communicatie waar men in het jaar 2009 een tentoonstelling wilde organiseren over lezen in de breedste zin van het woord. Drie vragen stonden centraal:

1. Hoe leer je lezen?
2. Waarom is het belangrijk dat je leert lezen?
3. Wat zijn de voorwaarden waaronder je goed kunt leren lezen en hoe voorkom je dat kinderen uitvallen?¹

Samenwerking

In augustus 2008 zijn er gesprekken tussen Fontys Pabo 's-Hertogenbosch en het Scription gestart over een mogelijke samenwerking. Het museum wilde graag studenten van de pabo inschakelen. De belangrijkste reden daarvoor was, dat het museum een nieuw concept wilde vormgeven. Een concept "waarin het museum

¹ Uit: Lees! van 'aap, noot' tot 'boom, roos en ik'. Concept tentoonstelling Lees!, door Jeroen Neus en Carine van Vugt, augustus 2008.

fungeert als een ontmoetingsplaats en waarbij ook bezoekers mee invullen, zodat er meerdere waarheden getoond kunnen worden”². De studenten konden hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Vanuit Pabo 's-Hertogenbosch was het aantrekkelijk om eraan mee te doen. Het meewerken aan de tentoonstelling zou een bijzonder mooie authentieke leeromgeving voor de studenten opleveren. Daarnaast sloot het ook goed aan bij het thematisch werken; de manier van werken waar we voor gekozen hebben, sinds we competentiegestuurd opleiden.

Op onze pabo krijgen studenten thema's aangeboden, die gestuurd worden door de SBL-competenties en door kenmerkende beroepssituaties. De inhoud wordt mede bepaald door de docenten die de thema's verzorgen. Als er een taaldocent voor de groep staat, is het logisch dat de inhoud meer over taal gaat. Staat daar een docent kunstzinnige oriëntatie, dan zal dat vak meer de inhoud bepalen. Daarnaast volgen studenten expertaanbod, dat is vakgericht aanbod.

Het meewerken aan de tentoonstelling paste goed binnen het tweede thema van de hoofdfase, dat aangeboden werd aan tweedejaars- en derdejaarsstudenten. De pedagogische competentie, de vakinhoudelijke en didactische competentie en de competentie reflectie en ontwikkeling stonden hierin centraal. Daarbij vormden het ontwikkelen van het pedagogisch en didactisch omgaan met kind en groep en het organiseren van een leerrijke en uitdagende leeromgeving het aandachtspunt.

Opbrengsten

Concreet kregen de studenten de volgende opdracht: “Studenten ontwerpen en vullen een deel van een tentoonstelling over het leren lezen in, voor het Scription in Tilburg.

Deze tentoonstelling wordt geopend op 1 februari in het Scription. Om die tentoonstelling te kunnen inrichten, moeten de studenten een inhoudelijk onderzoek doen naar een deelonderwerp dat te maken heeft met leren lezen. Deze onderwerpen mogen ze zelf bepalen. Dit gebeurt in groepjes. Verder moet er een educatief programma ontworpen worden voor bij de tentoonstelling, zodat kinderen die naar de tentoonstelling komen actief met de informatie aan de slag kunnen gaan.”

Zes groepen studenten gingen hiermee enthousiast aan de slag. Vanuit het museum werd een medewerkster afgevaardigd en met haar zijn de studenten en ook de twee begeleidende docenten veelvuldig in gesprek gegaan over vragen als: Wat is nu precies de bedoeling? Wat is er mogelijk? We hebben dit idee, wat vind jij er van? Met name in deze gesprekken kwamen onze studenten zichzelf regelmatig tegen. Ze dachten een mooi plan uitgewerkt te hebben en dan kwam er als reactie vanuit het museum dat het echt niet haalbaar was of niet goed genoeg uitgewerkt of dat anderen dit onderwerp al uitwerkten. Keer op keer moesten studenten weer samen om de tafel om plannen aan te scherpen of te herzien. Dit was een ontzettend leerzaam proces. Als begeleidende docent heb ik de studenten hierover gesproken en ze dit proces laten beschrijven voor hun competentie reflectie en ontwikkeling. Ik kreeg naderhand ook terug dat ze hierdoor veel over zichzelf geleerd hebben.

Inhoudelijk leerden ze ook veel, want als je in een echte tentoonstelling een gedeelte gaat vullen over analfabetisme of over SMS-taal, dan zul je jezelf er eerst goed in moeten verdiepen. De groepen studenten hadden uiteenlopende onderwerpen. Zo vroegen ze zich af hoe je een SMS-taal leert lezen, hoe kinderen Russisch, Chinees of Arabisch leren

lezen en wat daarbij anders is dan het leren van Nederlands, hoe je jezelf redt als je niet kunt lezen oftewel, welke impact analfabetisme heeft op je dagelijks functioneren, hoe blinde mensen braille leren lezen, hoe mensen pictogrammen leren lezen en hoe de leesomgeving het bereiken van een leesdoel beïnvloeden kan.

Zeer uiteenlopende onderwerpen die uiteindelijk niet allemaal in de tentoonstelling zijn terechtgekomen, maar waarbij de studenten zich goed hebben verdiept in leesprocessen en wat daar bij komt kijken. Ze zijn daarbij bijzonder enthousiast aan de slag gegaan. Anders dan in ons oude systeem leek de motivatie van de studenten om te leren over leesprocessen intrinsiek te zijn. Ik mocht de groepen inhoudelijk begeleiden en ik heb dit als zeer prettig ervaren.

Uitdagende leeromgeving

Bijna alle onderwerpen hebben een prachtige plek gekregen in de tentoonstelling. De vormgeving is door experts van het Scription verzorgd en het ziet er geweldig uit. Onderwerpen die studenten bedachten en die ze niet zelf uitgewerkt hebben omdat ze in eerste instantie niet geschikt leken, zijn later door de medewerkers van het museum alsnog opgepakt en in de tentoonstelling verwerkt. De studenten zijn apetrots op het resultaat en ik ben dat ook!

Tot slot wil ik benadrukken dat dit voorbeeld duidelijk laat zien dat uitdagende leeromgevingen ook buiten de opleiding en de stagescholen te vinden zijn.

Nanke Dokter is docent Taal(didactiek) aan de Fontys Pabo 's-Hertogenbosch.
n.dokter@fontys.nl